

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben hához boráva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 1.

Gyermeknap.

Nagy tévedés lenne azt gondolni, hogy a gyermekvédelem Magyarországon csak a Széll-féle törvényekkel és az Országos Gyermekvédő Liga akciójával kezdődött. Olyan régi az Magyarországon, mint a kereszténység. Amint a kereszténység alapítása az első kórház és szegényház, ugy hasonlóképpen az egyház gondoskodása hozta létre a gyermekvédelemnek első eszközeit, a bölcsődéket, árvaházakat, lelencházakat, gyermekmenhelyeket, nevelőintézeteket és gyermekkórházakat.

Ezek a ma is virágzó intézmények azonban korunk tömegnyomorával szemben elégteleneknek bizonyultak s így ezen a téren is szükség volt az állam és társadalom hathatósabb közreműködésére.

Az állam és társadalom csak az utóbbi években nyult radikálisan a gyermekvédelem kérdésének a megoldásához. Az állam törvényes rendeleteivel, intézkedéseivel a társadalom pedig felébredt szociális kötelességérzete tudatában anyagi és erkölcsi áldozattal járul intenzívebben a gyermekvédelem ügyének megvalósításához.

Az állami rendeletek között a legfontosabbak egyike a Széll-féle törvény volt,

amely tudvalevő minden hét éven felüli elhagyottnak nyilvánított gyermeket 15 éves koráig állami védelemre utal. Az állam minden ilyen gyermeket felvesz s állami menhelyekre helyezi el. Ennek a törvénynek szociális és állami rend szempontjából messze kiható jelentősége van s nagy lépéssel vitte előbbre a gyermekvédelem ügyét.

Mégis mindamellett sérelmes az a törvény! Sérelmes pedig a községekre, a melyek az elhagyottnak nyilvánított gyermekekért a tartásdíjat fizetni kötelesek.

Már magában a törvény szellemében bizonyos abuzus van, amely a szegényebb községeket érzékenyebb anyagi megterheléssel sújtja.

A tömegnyomor — igaz — nagyobb ezekben a községekben s a szociális igazság szerint ezeknek a községeknek elhagyottnak nyilvánított gyermekei jobban rá vannak utalva, hogy róluk az állam gondoskodjék, mint pl. a vagyonosabb mezővárosok, nagyközségek, városok gyermekei, csak hogy honnét vegye az ilyen szegényebb község a gyermekek eltartásáért fizetendő pénzt?

Nézzünk például egy felvidéki szegénységben sanyalódó falut. A szülők, férj és feleség egész nap nehéz munkában robotol, az ilyen szülők képtelenek gyermekeik gondozása mellett kenyérkereset után járni. A létért való nehéz küzdelem

nem engedi meg nekik, hogy gyermekeikre ügyeljenek, vagy nevelésével foglalkozhassanak. Hisz boldognak kell lennie, ha apró gyermekeit eltarthatja!

Az állam az ilyen esetekben azután a tartásdíjat s a gyermekmenhelyre kerül az állami gyermekmenhelybe.

Egy-egy ilyen szegény faluból igen gyakran 190—200 gyermek is állami gondozásba kerül, ami érthető is. Tény ugyanis, hogy a tömegnyomorra a gyermekszaporulat egyenes arányban áll.

Az ilyen falu népe, amely alig képes megélhetési minimumát megszerezni, aránytalanul nagyobb kontingensét adja az állami gondozásba kerülő gyermekeknek, mint például egy aránytalanul nagyobb város aránytalanul jobb módú lakossága.

Ez az aránytalanság azután rendszerint a községek rovására van.

Igen gyakori eset azután, hogy egy ilyen elszegényedett kis község sokkal súlyosabban érzi a gyermekvédelem ügyében rá rótt anyagi kötelesség teljesítését, mint például egy nagyobb lakossággal bíró város.

Nyilvánvaló tehát, hogy ez a törvény sérelmes, ezeknek a szegényebb községek közteherviselésére nézve.

Ezen csupán a törvénynek a megváltoztatásával lehetne segíteni, mindaddig azonban a sérelem súlyos hátrá-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Rendőr a gyermekvédelem szolgálatában.

— Igaz történetek. —

A gyermekvédelem céljainak a rendőrség igen nagy szolgálatot tehet, ha a rendőrségi közeg tudatában van annak, hogy ő első sorban ember! Nemcsak van koldust, meg részeg embert kell az utcán felfogni, hanem az elzúllott, az utszélen »pajzán játzó« rongyos gyermeket, aki csak azért tartózkodik folyton az utcán, mert szülei, vagy gyámjuk nem törődnek velük. De így élelmezésükről sem kell azoknak — gondoskodniok. A gyermek koldul s itt-ott lop, hogy éhségét csillapítsa, kielégítse.

A 70 es években az ily csavargó gyermeket összefogdosta a rendőrség és utca-seprésre használta fel. Némely városban pedig nyáron gyomlálásra, télen pedig tollfosztásra, iskolázatásról szó sem volt.

Másként áll ez ma, amikor erről az 1901 VIII. és XXI. törvénycikkkel továbbá az 1903 évi belügyminiszteri szabályzat intézkedik. A gyermekvédelem terén korszakos alkotásban nemcsak azoknak a gyermekeknek védelmi rendszerét alkotta meg, a törvényhozás, akiknek eltartására köteles és képes hozzátartozói, szülők, vagy nagyszülők nincsenek, vagy arra anyagilag nem képesek, de megalkotta azoknak az eddigi környezetükben erkölcsi romlásnak kitett, avagy a züllésnek indult gyermekeknek védelmét is, akiknek hozzátartozói a nevelésre nem képesek. Az állami gyermek védelem nem rombol,

csak épít! A gyermeknek mindenét meghagyja — ami az övé: az anya szeretetét, az atya gondosságát, a jótevő részvétét... De elhárítja ami ártalmára van, t. i.: a ledér anyát, a zúllott apát s ami ennél még rosszabb a mérget osztó rossz társaságot, amibe a szülők hanyagsága miatt kerül a gyermek.

Ennél a szép és lélekemelő munkánál szerintem a rendőrt, a rendőrséget nem lehet mellőzni. Bátran rá lehet bízni, hogy azokat az elhagyott gyermekeket felszedve, a menhelybe beutalja. A lakosság rétegében az fordul meg folyton; a rendőrtisztviselő különösen városokban a törzslakos jól ismeri, mert előtte gyakran megfordul ügyes-bajos dolgaival. Ismeri családi életének minden fázisát.

Minden dicsekvés nélkül a mi rendőrségünk a gyermekvédelem terén meg is állja helyét, alig mulik el nap, hogy egy-egy gyermeket az állami gyermekmenhelyre be ne utalja.

A Gyermek-Liga városunkban megtartott gyűlésén a »patronage« kérdés is felvetetett. Eme szerepre jótékony uri asszonyok és jótékony egyletek vezetői felhivattak. — Nem hiszem, hogy lesz foganatja. Erre legalkalmasabb volna, ha a városi szegény-ügyeket vezető közege nevezetnek ki hivatalból, aki a »patronage« szerep betöltéséért esetleg fizetést kapna.

Amidőn hozzá szólottam a gyermekvédelemhez, nem hagyhatom megemlítés nélkül, hogy ami különösen a »patronage« szereplő »kakas tollas«-ról elmondott ama szép gyűlésen, a jelenkor rendőrére nem illik rá. Ha a mi városunk rendőrtisztviselői bármelyikét felhívánk

ama tisztség betöltésére nem lenne oly kegyetlen és brutális, amint az felhozott a csendőrmesterről.

* * *

Nem lesz érdektelen felsorolnom néhány esetet, milyen okok torogtak fenn a gyermekek állami gondozásba való felvételeire, melyhez a társadalom bizony kevéssel járult, hogy az elhelyezés megtörténjék.

*

Egy nyolc évesnek látszó siketnéma lányka vezet egy asszonyt, aki behunyt szemmel jár. Vakságot szinlel. A gyermek fázik, didereg kis karton ruháskájában. Koldulnak. A rendőr előállítja őket. Míg a gyermek kézjelekkel magyarázza azt, hogy eme nő nem anyja. Nem is ismerte anyját. Az asszony szemé megnyitott, mert a folyosóról megszökött. A siketnéma gyermek a rendőrségen maradt s úgy az állami menhelybe került. Hol született, ki hozta be a városba, hol vannak szülei, nem tudja. Ma már 14 éves lehet. Irni és beszélni (dadogni) már azóta megtanult!

*

Egy napszámosnő vadházasságban élt, 8 gyermeke volt. A természetes apa a gyermekekről nem gondoskodott. A gyenge asszony elbetegesedett. Halálos ágyán a férjival törvényes házasságot köt. Az apa nem javul, a gyermekek elzúllnak, de a rendőrség pártfogása megmenti azokat. A nagyobbak már iparos tanoncok. Büszkén mondja az egyik:

— Asztalos inas vagyok, de már nem lopok.

*

nyát és terheit el kellene viselnie azoknak a községeknek, amelyek azt sinylük.

Az Országos Gyermekvédő Liga azonban ezen a bajon is igyekezett enyhíteni, oly módon, hogy be nem várva amíg a törvény megreformáltatik, saját pénzalapjából fizett ezdkért a gyermekekért a tartásdíjat.

Természetesen ma még távol áll attól, hogy az összes szegényebb községek terhén enyhítsen oly módon, hogy annyi sok ezer gyermek eltartását magára vállalja, de az első lépést már e téren is megtette.

Ennek a költségének a magánadózás is hozzá kell járulni a maga a magánadózás. Amit a községek fillérek alakjában juttatnak a Liga urnáiba, visszakerül százszorososan is egy-egy gyermek eltartásában.

Itt van ismét a gyermeknap, amely az idén impozáns, nagy eseménye lesz a modern társadalomnak. Ezen a napon megmutathatják a községek, hogy mennyire érezték át ennek a kérdésnek fontosságát.

A jegyzők, szolgabírák, s az egész magyar közigazgatási tisztikar, amely minden nagyszabású nemzeti és társadalmi gondolatot segített megvalósítani, mutassa meg ezuttal is, hogy mire képes.

Az ő hivatásuk az a gyönyörű szerep, hogy a néppel értessék meg ennek a napnak a jelentőségét, fontosságát s a nemzeti eszme szempontjából való horderejét . . .

De hirdessék a népnek a nép lelkipásztorai is, hogy nemcsak Istennek, hazának és nemzetnek tetsző dolog a gyermekvédelem gyakorlása, hanem a legszebb emberi kötelességek egyike!

Kossuth a királynál. Kossuth Ferenc ma 11 órától negyed 1 óráig volt kihallgatáson a királynál. A társalgás francia nyelven

Iparos az apa, de iszákos feleségestül. Amit keresne a pöröly mellett, pálinkára nem elég. Gyermekait lopásra készíti, a 10—12 éves tolvajcsemeték iskolát kerülnek; folyton csavarognak. A rendőrségre kerülve beutaltattak az állami gyermekmenhelyre. Züllésnek indult az az apa, az anya elkóborog, börtönbe kerülnek. A legkisebb gyermekéről is a rendőr gondoskodik, mert van szíve és az általa jól ismert család életviszonyaival foglalkozott.

Katalin tizenhét éves, a Dunántúli vidékről vetődött ide. Lakást bérel, a szegénye hozta a »Peceparti Páris«-ba; ennek vidékén, látuma e hely, letelepszik. Pénze elfogy, keresni nem tud. A rendőrség megakadályoz egy drámát. A csecsemő a menhelyre, míg Katica a szülei házhöz kerül.

A Mórlicka játszik folyton az »emberpíacon« többedmagával. Játzás után egy egész kenyert vásárol, hozzá turót, de a tarka labdáról sem feledkezik meg. Az anya kérdi:

— Kis fiam, hol vetted mindezeket?

— Találtam pénzt és mert kenyérünk nem volt, bevásároltam. Ilyen jó gyermek vagyok én! Mórlicka majdnem mindennap leli a pénzeket, folyton »bevásárol«.

A talált pénzek az anyának is feltűnnek. A fia iskola-kerülő és tolvajjá lett.

Mórlicka az ismert pénztaláló, most már igazán talált pénzt, az anya bejelenti a rendőrségen.

— Mórlickám 2 kor. 18 fillért talált vasárnap délelőtt. Kenyerünk eltogyott, a zsiradék

folyt. Háromnegyed 1 órakor érkezett vissza Schönbrunnból a bankgassei magyar palotába, ahol az újságírók nagy csoportját fogadta. A miniszter megjegyezte, hogy a királyt igen jó szímben találta.

— Nekem, ugymond, hosszabb idő óta nem volt alkalmam ő Felsége előtt megjelenni és így a kereskedelemügyi kormányzat teendőiről ma kellett referálnom. Ő Felsége azután szóba hozta a politikai helyzetet és a függő kérdéseket, melyek iránt rendkívüli érdeklődéssel viseltetett. Ő Felsége nagyon barátságos volt hozzám.

Kossuth délután 5 órakor visszautazott Budapestre.

Az audencián szóba jöttek a katonai kérdések is. Elsősorban a tisztifizetésekről volt szó. Ez ügyben az iránt érdeklődött a király, hogy miként lehetne a függelenségi párton e téren megállapodásra jutni. Majd azt is megkérdezte, hogy vajjon a tisztizetésekkel nem lehetne-e a katonai kérdéseket is összekapcsolásba hozni.

Barabás a bankról és az adóreformról. Barabás Béla képviselő ismét nyilatkozott a helyzetről és az aktuális politikai kérdésekről.

Arról a mozgalomról, mely az önálló magyar bank érdekében megindult, ezt mondotta:

— Az önálló magyar bank létesülése most már igazán rövid idő kérdése. 1811. január elején az önálló magyar banknak létre kell jönnie. Eltekintve attól, hogy jó, vagy rossz lesz-e az önálló bank, meg kell csinálni, mert a nemzet közvéleménye úgy akarja és most a közvélemény látja, hogy Magyarország lerázza magáról mindazon nyugt, lekötöttséget és kellemetlenséget, amely a bankkérdésben és Ausztriával való összeköttetés folytán annyiszor felmerült. De meg kell csinálni azért is, mert régen hirdetett elveink szerint ez egyik legkétségelenebb biztosítéka a nemzeti önállóságnak. Ha azt látjuk, hogy az Osztrák-Magyar Banknak a

is. Özvegy vagyok, kicsi keresetem van a narancs- és citrom árulásból. A gyermekeim éhesek voltak, a pénzt elköltötték; azért jöttem fel biztos urhoz: a talált pénzt be kell-e szolgáltatni?

Mórlicka és kis testvérei állami gondozásba így jutottak, mert különben örökké »szerencsés megtalálók« maradnak.

A Vitéz-utcában lakik egy brutális apa. A »nagy eszmék«-től a pálinkás boltokhoz pártolt. Vad dühében, hogy gyermeke a megmaradt savanyu krumplit felnyalánkodta, botot vesz fel és a tíz éves fiúcskán összetöri. Napok múltán a rendőrség tudomására jött, hogy mindkét gyermekét véresre verte, mert éhesek voltak. Az orvosi látélet 15—20 napi gyógyulást állapít meg. Az apa megfosztatott az apai hatalomtól, börtönbe kerül. Az éhes, toprongyos gyermekek pedig »kirendelt« vagy újonnan választott szülőkhöz kerültek.

Folytathatnám így a végtelenségig.

Nem akartam ezen írással egyebet, minthogy bebizonyítsam, hogy a »nem rokon-szenves rendőr-intézmény« nem érdemli a közönségnek az ellene táplált ellenszenvét, mert a »rend őre« nemcsak a vagyon- és közbiztonságot őrzi, hanem az elesettek és gyámoltalannok felszedését, főképp pedig elhelyezését kintartó ügybuzgalommal és szeretettel — kötelességén kívül — végzi, mert van hozzá érzéke és szíve!

K—ny I—oz.

magyarországi hitel kielégítésére irányuló működése nem volt kedvező az országra, mindenesetre felcseréljük azt olyan intézménnyel, amelybe a jövőre nézve bizalmat helyezünk.

Az új adótörvényekről ez a véleménye Barabás Bélának:

— A mostan érvényben levő adótörvénynek egyik kiinduló pontja az volt, hogy az elrejtett, eldugott és eddig ki nem puhatolt jövedelmeket adóztassa meg azokkal szemben, akik kényelmesen benne ülnek zsölyéikben huzzák részvényeik után a kamatokat és élvezik a nagy jövedelmet, amelyért egy napot sem dolgoznak. A szegény iparos műhelyét nem lehet elrejtetni a föld alá, a boltot, üzletet, földet, józágót észreveszik, de a tőkésék jövedelmét nem. Már pedig, aki minden munka és fáradság nélkül tíz-huszezer forint jövedelemből él, azt meg kell adóztatni, hogy ezáltal könnyítsék azok terheit, akik bizony nagyon keservesen tudnak adófizetési kötelezettségeiknek eleget tenni. A pénzintézetek nagy részvényesei és betevői persze lármáznak, hogy minő súlyos terheket akarnak rájuk róni.

Nikita vizitje meglepetés Bécsben. Az a hír, hogy Vilmos császár Velencében fogadta Nikita montenegrói fejedelmet, nagyon meglepte a bécsi diplomáciai köröket. Az itteni külügyi kormányt nem értesítették előre erről a találkozásról s fölteszi, hogy sem a német császár utazási programjába nem volt felvéve, sem a montenegrói fejedelemnek nem volt szándékában. Ennek a találkozásnak különben nem kell semmi jelentőséget tulajdonítani, miután a császárt egyetlen felelős miniszteriuma sem kíséri.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 1.

Elnök: Justh Gyula.

A mai ülés tíz órakor kezdődött.

Az **elnök** jelenti, hogy Szokoly Tamás nagyváradi tiszteletbeli ügyészi állásáról lemondott.

Nagy György interpellációt jegyzett be március 15-nek törvénybe iktatására és április 11-nek, mint nemzeti ünnepnek eltörlésére vonatkozólag.

Hoffmann Ottó a Rákóczi albumokkal való visszaélések ügyében interpellál.

Szkicsák Ferenc pedig egy felvidéki kis község ügyét fogja interpelláció alakjában szóvá tenni.

Nagy György indítványozza, hogy már 1 órakor térjenek rá az interpellációkra. A Ház meghatározza, hogy fél kettőkor térnek rá.

A napirend.

Petrovics István nem fogadja el az első szakaszt, hanem módosításokat nyújt be, melyek kinyomatását és szétosztását kéri a Ház ehhez nem járul hozzá.

Hoffmann Ottó: A maga részéről Mérey Lajos módosításait nem tartja szerencsésnek. Az elnök befolyásának csorbítása nem lehet kívánatos, a mikor a ház bizalmát élvezzi. Aztán az első szakaszt mondatokként elemezi kimutatni igyekszik, hogy a házzabálymódosítás

tulajdonkép klotürt rejt magában. Altalánosságban kezd szólni.

Az elnök: Kéri, maradjon az első szakasznál.

Hoffmann Ottó: Módosításokat ajánl, melynek kinyomatását és szétosztását kéri. A ház ehhez nem járul hozzá.

Az elnök: az ülést ötpercre felfüggeszti.

Szünet után.

Rakovszky István foglalja el az elnöki széket.

Molnár Jenő függetlenségi pártnak nem-sokára alkalmá lesz magát végkép megtagadni. (Zaj, ellentmondás.)

Kmetty Károly: Ne féltsen bennünket. Az elnök csendet kér.

Molnár Jenő módosítást nyújt be az első szakaszhoz.

Bredicianu Coriolán: Az új házszabályok nem adnak módot arra, hogy az érdeklődő képviselők a tárggyal behatóan foglalkozhassanak. Az így kontemplált házszabályokhoz nem járulhat hozzá. Azután általánosságban beszél. Az elnök folytonosan figyelmezteti, hogy maradjon az első szakasz keretei között.

Az elnök: Kéri Bredicianut, hogy maradjon a tárgynál és figyelmezteti, hogy már is joga volna tőle a szót megvonni. Mivel nem lehet őt jól hallani, kéri az elnök, jöjjön közelebb.

Bredicianu: Nem hajlandó közelebb jönni.

Rakovszky megvonja a szót.

Az elnök: Akkor tulajdonítsa magának, ha a miatt, hogy nem fogom hallani, megvonom a szót.

Bredicianu: Altalánosságban szól.

Az elnök: Már negyedszer figyelmeztetem, hogy maradjon az első szakasznál. Megvonom a szót. (Helyeslés. Nagy zaj a nemzetiségieknél.)

Maniu Gyula: A házszabályokhoz kér szót. Az elnök jogtalanul vonta meg a szót Bredicianutól. (Nagy zaj.)

Bathányi Tivadar gróf: Hallatlan komédia.

Ernst Sándor: Szemtelenység amit ezek művelnek!

Maniu Gyula: Az elnök eljárását bírálja. Az elnök többszöri figyelmeztetése ellenére sem marad a tárgynál, mire az elnök megvonja tőle a szót. (Helyeslés.)

Felkiáltások a függetlenségi párton:

— Eljen az elnök!

— Eljen Rakovszky!

Vlád Aurél: A házszabályokhoz szól. Az elnökség letért arról az utról, a mit a házszabályok előírnak. (Nagy zaj.)

Felkiáltások: Ohó, ohó, ezt nem tűrjük!

— Rendre, rendre.

Az elnök: Rendre utasítja Vládot. A képviselő urak csodálkoznak azon, hogy a szót egyik társéktól megvontam. Pedig csak a képviselő urak térnek el a házszabályoktól. En szigorúan ragaszkodom hozzá. (Helyeslés.)

Vlád Aurél: Az elnök eljárásával megsértette Bredicianu mentelmi jogát. Ezt most bejelenti a Háznak. (Zaj.)

Bathányi Tivadar gróf: Ez már tisztán komédia.

Az elnök: A mentelmi jog megsértését tudomásul veszi és a mentelmi bizottság elé viszi és Vlád Auréltól többszöri figyelmeztetés után

megvonja a szót. Azután *Demján Vazul* szól. Demjántól az elnök megvonja a szót.

Maniu a házszabályokhoz kér szót. Házszabályellenesnek tartja az elnöknek Vláddal szemben tanúsított eljárását. Maniu szavait a kitörő megbotránkozás és felháborodás teljesen elfojtotta.

Az elnök ezután ismertette a Vlád esetet, mit a Ház helyesléssel vett tudomásul.

Hodza Milán ismét fejtegette, hogy az elnök eljárása nem volt helyes.

Popovics István beszélt az elnök eljárása ellen durva hangon, amiért megvonja tőle az elnök a szót és figyelmezteti, hogy hasonló magatartásai miatt a mentelmi bizottság elé viszi az ügyet.

Vlád a házszabály címén beszél, melyben azt fejtegeti, hogy az elnöknek nincs joga a képviselőket a mentelmi bizottság elé vinni.

Az elnök Vládtól megvonja a szót.

Eitner Zsigmond: Ha eddig nem lett volna barátja a házszabályrevízióknak, most a nemzetiségiek és a disszidensek magatartása után azzá lett volna. A házszabályrevízió mellett beszél, azonban azok nemű módosítását javasolja.

Az elnök a vitát berekeszti.

Az interpellációk.

Hoffmann Ottó interpellálta meg elsősorban *Andrássy belügyminisztert* a körörszók lizetésének rendezése érdekében. *Andrássy Gyula* belügyminiszter azonnal válaszolt s kijelentette, hogy most készül az erre vonatkozó javaslat. A fedezet megteremtése okoz legnagyobb gondot, mert ez igen nagy terheket ró az államra.

Nagy György a *Kossuth-nóta* miatt lefokozott *László Bélára* vonatkozólag interpellált. *Jekelfalussy honvédelmi miniszter* kijelentette, hogy *Lászlót* nem a *Kossuth-nóta*, hanem botrányos magaviselete miatt fokozták le. *Nagy György* nem vette tudomásul a miniszter választát és kérte az iratok előterjesztését. A honvédelmi miniszter ismételtén megerősítette előbbeni mondását, amit a Ház tudomásul vett.

Az ülés fél 3 órakor véget ért.

Városi közügyek.

A pénzügyi szakbizottság ülése.

A tisztújítás után megindult újból a munka a városházán. A különböző szakbizottságok egymásután tartják üléseiket.

Tegnap megkezdte a pénzügyi szakbizottság tanácskozásait s most már mindennapra jut egy-két bizottsági ülés.

A tegnapi ülésen leghosszabb vitát keltett a főkapitány azon szabályrendelet-tervezete, a mely szerint a helyszini szemlék tartásáért 15 korona díjat kellene fizetni. Ebből a polgárok jogának újabb megszorítása keletkeznék, mert a legtöbb esetben a szegény lakosság inkább tűrné a jogtalanítást, vagy károsodást, mint-hogy feljelentést tegyen kártevő szomszédja ellen, mert soha nem tudja, hogy az eljáró tisztviselő szeszélye nem ő reá szózza-e a 15 korona megfizetését.

Nagyváradon ugyanis sok minden mehet, aminek nem szabad volna, sőt ami komikus is.

Ezt illusztrálja némileg a következő eset. Megbüntettek egy polgárt, mert a szemé-

Egyik bizottsági tag a panaszkodótól azt kérdezte, hogy tudja-e, hova kellett volna önteni a szemetet, hogy meg ne büntessék.

— Nem tudom! — felelte egész naivul a megbírságolt atyafi.

De a törvényhatósági bizottság nagyon kíváncsi természetű s furta az oldalát a megoldatlan kérdés: hova is kell hát hordani a szemetet, hogy meg ne büntessék a polgárokat.

Felkereste az egyik városi főtisztviselőt s elébe állította az ominózus kérdést:

— Hova is kell hordani a szemetet, büntetlenül.

A főtisztviselő pedig egész naivul kijelentette, hogy biz ő sem tudja. Ujvároson még nincs szemételep kijelölve; most folynak e tekintetben a tárgyalások.

De a szegény emberről senki nem veszi le a 10 korona büntetést.

*

A pénzügyi bizottság tegnapi ülésének lefolyásáról a következőket közöljük:

Rimler Károly polgármester elnöklete alatt jelen voltak: *Komlóssy József* tanácsnok, *dr Thury László v. főügyész*, *Lukács Odön* tanácsnok, *Ragány János* főszámvévő, *Huzella Gyula*, *dr Rác Sándor*, *Gerő Armin* főkapitány, *dr Várady Zsigmond*, *Beckay Lajos*, *Déry János*, *Fried Ferencz*, *Löwenstein Weisz Lajos*, *Köszeghy József*, *Weisz Ernő*, *dr Popper Akos*, *Papoczy Ferencz*, *Löwenstein Zsigmond*, *Juricskay Barna* jegyző.

Első sorban a főszámvévő javaslatát tárgyalták, hogy ezután a város költségvetése és zárszámadása ne oly óriási terjedelemben nyomtatassék ki, mert az ezekben kerül s még nincs meg a kellő haszna. Erre nézve módosításokat ajánl.

Hozzászóltak: *Beczky Lajos*, *Ragány János*, *Weisz Ernő*, *dr Várady Zsigmond*. Ez utóbbi kikelt a városházán tapasztalható bürokratizmus ellen s ezek csökkentésére figyelmeztette a tanácsot.

Rimler Károly rámutat, hogy a törvényhatóság rendelte el a költségvetés és zárszámadás olyan óriási méretű kinyomatását.

A főszámvévő javaslatát elfogadta a szakbizottság.

A második tárgy volt a helyszini szemlék díjáról alkotott szabályrendelet-tervezet. Eszerint magánfelek panaszára megtartott minden helyszini szemle után 15 korona díj jár.

Lukács Odön előadó kifogásolja, hogy minden szemle után szedjenek díjat s a 15 korona túl magas. Fokozatokat kér megállapítani.

Gerő Armin főkapitány védi a tervezetet.

Dr Várady Zsigmond az egész szabályrendelet visszautasítását kívánja, elvi szempontokból. A város tisztviselői kötelesek a polgárok bajait, sérelmeit orvosolni, ezeknek a szolgálataira van rendelve. Perhorreszkálja a szabályrendeletet.

Lukács Odön, *Löwenstein Zsigmond* és *Köszeghy* a javaslatot pártolják.

Dr Várady Zsigmond újból kifejti nézetét a javaslat ellen.

Gerő Armin részletesen kifejti, hogy a feljelentő csak akkor köteles a szemledíjat fizetni, ha a feljelentés a szomszéd bosszantásából keletkezett.

A szabályrendelet tervezetét átdolgozás véget visszaadták a tanácsnak.

A pénztári és érték kezelő tisztviselők biztosítékának eltörlésére nézve *Ragány János* főszámvévő javaslatot tett.

Dr Várady Zsigmond ellenzi a javaslatot, mert náunk csekély az ellenőrzés. Az állam azonban szaporította az ellenőrzést.

Rimler Károly részletesen kifejti, hogy a kaució úgy sem nyújt semmi biztosítékot; kisebb hiányoknál pedig a fizetés és nyugdíj biztosíték.

Weisz Lajos, *dr Popper Akos*, *Fried Ferencz*, *Ragány János* hozzászólása után a javaslatot elfogadták.

A nagyvárad orth. izraelita hitközség, mint iskola fenntartó, kérte, hogy a nagypiaci iskola épület alatt levő boltok után a városi adót engedjék el. Tekintettel arra, hogy a telek árából a város már elégedett 14,000 koronát, a kérelem teljesítését a bizottság nem javasolta.

Még néhány apróbb ügy elintézése után az ülés véget ért.

Mentelmi bizottság ülése. A mentelmi bizottság tegnapi ülésén tárgyalás alá került, hogy vajon a képviselők elővezetése terhe mellett idézhető-e bűnügyekben mentelmi joguk felfüggesztése nélkül. A bizottság kimondta, hogy csakis polgári perekben intézhető. Majd napirendre került annak a kérdésnek eldöntése, hogy a kihágási bűnügyekben intézze az előterjesztést a mentelmi bizottsághoz. A bizottság a királyi ügyészt jelölte. Héderváry Lehel ellenzi ezt és az elsőfoku hatóságot javasolja az előterjesztés megtételére jogosnak kimondani. A mentelmi bizottság 5 szavazattal 4 ellenében az utóbbi javaslatot elvetette.

A kiegyezés utóhangja.

Azokat a nagy érdemeket, amelyeket *Kossuth* Ferenc és *Darányi* Ignác miniszterek, valamint munkatársaik a kiegyezés megkötésével szereztek, királyi kéziratok és kitüntetések adják tudtul az országnak. Mint fővárosi tudósítónk jelezte, *Kossuth* Ferenc megleghangu királyi kéziratot és a Lipót-rend nagy keresztjét, *Darányi* köszönő kéziratot kapott, *Mezőssy* államtitkárnak a Lipót-rend középkeresztje jutott, dr *Popovics* Sándor és *Saterényi* József államtitkárnak v. b. t. tanácsosok lettek, *Ottlik* Iván min. államtanácsos államtitkárrá lépett elő. Azonfelül ugyancsak a kiegyezés körül szerzett érdemekért számos miniszteri tisztviselő kapott legfelső elismerést, Lipót-rend lovagkeresztjét, Ferencz József-rend középkeresztjét, III. oszt. vaskoronarendet, koronás érdemkeresztet, legfelső elismerést, címadohányozást. Mindezek most jelentek meg a hivatalos lapban.

A *Kossuthnak* és *Darányinak* szóló királyi kéziratok szövege a következő:

Keves *Kossuth*! A monarchia két állama közti gazdasági viszonyoknak hosszabb időtartamra történt szabályozása alkalmából indítatva érzem magamat, hogy önnek nehéz viszonyok közt kifejtett kiváló tevékenységeért teljes elismerésemet fejezem ki, aminek látható jeléül önnek Lipót-rendem nagy keresztjét díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1908. évi márc. 30.

FERENC JÓZSEF s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Kedves *Darányi*! Azért a kiváló és eredményes közreműködésért, melyet ön a monarchia két állama közti gazdasági viszonyoknak hosszabb időtartamra történt szabályozása körül kifejtett. Önnek köszönetemet és teljes elismerésemet fejezem ki.

Kelt Bécsben, 1908. évi március 30.

FERENC JÓZSEF s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Erdekes és fontos újítás van a következő kéziratokban, a sorok közt, elrejtve. Eddig még soha királyi kéziratban elő nem fordult az örökös tartományoknak ez a megjelölése:

Ausztria. A törvények, királyi kéziratok állandóan s a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és tartományok kifejezést használták, azt a látszatot adva a dolognak, mintha volna a Reichsratban nem képviselt tartományok is, a melyek azonban mind egy magasabb egységhez tartoznak. S mi volna más ez a magasabb egység, mint Ausztria? Ezért nem lehetett használni az Ausztria elnevezést hivatalosan az igazi Ausztriára.

Ezt a félreértésre és félremagyarázásra alkalmat szolgáltató gyakorlatot kezdi mellőzni a hivatalos lap, mint örömmel látjuk. Óhajtható e téren a további haladás is és a közjogilag nem precíz kifejezések teljes kiküszöbölése. Pl. »a monarchia két állama« helyett szabatosabb és helyesebb egyszerűen »Magyarország és Ausztria.«

A tisztviselők általános fizetésrendezése.

A folyton fokozódó drágaságot leginkább azok érzik meg, akik egyencsen rávannak utalva a fixfizetésre, melyet a törvény megszab. Ezt növelni nem lehet és ezzel szemben pedig a drágaság mindig nagyobb és nagyobb lesz, aminek csak természetes következménye, a tisztviselők eladósodása. Legutóbb 1904-ben lettek rendezve a fizetések, azóta azonban a viszonyok annyira megváltoztak, hogy össze sem hasonlíthatók az akkori állapotokkal.

A tisztviselők eme nyomasztó helyzetük megváltoztatása érdekében már a múlt évben megkezdték mozgalmukat. Legelső sorban a bíróságok állottak serompóba, hogy felszólítsák az ország tisztikarát helyzetük javítása érdekében. Azóta sokat tettek a tisztviselők és részük is némi javításban, amennyiben négy városban az állami tisztviselők lakbértöbbletet kaptak.

A lakbér ügy eme rendezése volt aztán az az alkalmom, melyet a mellőzött városok tisztikarai felhasználtak is újból kezdték a harcot. Ebben a harcban részt vett Nagyvárad városa is. Annak idején mi is megirtuk a mozgalmat, melynek eredménye mindeztideig ismeretlen volt. A nagyváradai deputációnak, mely a minisztereknél járt, megis ígérték ugyan a legnagyobb jóakaratot, de maguk a tisztviselők voltak azok, kik legkevésbé bírtak az ígértben.

Eme elcsüggedésünket most teljesen alapatlanná teszi egy legilletékesebb helyről nyert bizalmas értesítés, melyet az Otthon egyik tagjához intézett egy, a viszonyokkal teljesen ismerős egyén. Az értesítés fontos dolgokat tartalmaz. Nevezetesen nemcsak a lakbérviszonyok rendezésére vonatkozik, hanem általában a fizetésekre.

Az értesítés szerint az illetékes miniszterek épen a nagyváradai deputáció kérelme folytán az egész ország tisztviselőinek úgy az állami, mint az egyenlő elbírálás alá eső megyeieknek fizetésrendezését vették tervbe. Hogy ez nem pusztán terv, a mellett bizonyít az is, hogy a pénzügyigazgatóságok már utasításokat kaptak a tisztviselők statisztikai adatainak összeállítására.

A fizetésrendezés már 1909-ben életbe fog lépni, amikor a tisztviselők egy fizetési osztálylyal magasabb fizetésbe jutnak kivétel nélkül. Ez azonban úgy értelmezendő, hogy a kezdő fizetések lesznek magasabbak és ennek megfelelőleg lép előre az egész tisztikar.

A lakberek ügyére vonatkozólag, mely csak Nagyváradra vonatkozik, olyan intézkedé-

seket tesznek a miniszterek, hogy 1908. második felében a tisztviselők jelenlegi lakbértüknek 30 százalékat fogják kapni pótlékképpen. 1909-ben pedig Nagyvárad is be fog lépni törvényes alapon az I. fokozatba.

A fizetésrendezés különböző módzatainak kidolgozásával Isekutz Aurél krassószőrény megyei alispánt bizta meg a miniszter.

A nagyváradai tisztviselőknek csak igen szűk körében terjedt még el a hír, de annál nagyobb örömet okozott. A nagyfontosságú értesítést az Otthon vezetősége csak májusban akarta a tisztviselőknek tudomására hozni. Akkor ugyanis nagy gyűlést tart a tisztikar, melynek egyedüli tárgya lesz a lakbér és a fizetésrendezés ügye.

Vernissage előtt,

Budapest, ápr. 1.

Vasárnap, április 5-én nyílik meg a vármegyeház dísztermében a »Magyar Művészet« kiállítása, amely iránt Nagyvárad művészetkedvelő, előkelő társadalmában nagy érdeklődés nyilvánul. Kétszázötven olajfestményt állít ki a társulat, köztük Honti Nándor nagy feltűnést keltett óriási vásznát, »Az utolsó óra«-t, amely a keresztrefeszítés előtt mutatja be a Megváltót. A kiállító művészek listájában ott találjuk a modern magyar festőművészet legkiválóbb képviselőit, amilyenek: Bihari, Márk Lajos, Honti Nándor, Glatz Oszkár, Pentelei Molnár János, Köröslői Kriesch Aladár, Márfy Gyula, Gulácsy Lajos, gróf Zichy István, Fényes Adolf, Olgay Viktor, Kann Gyula, Kacziány Ödön, Poll Hugó, Markó Ernő, Szentmiklóssy Zoltán, Edvi Illés Ödön, Hadzsa Olga, Telkessy Valér, Székely Andor, Czigány Dezső, Déry Béla, Rubovics Márk, Cserna Rezső és mások.

Ez a névsor garanciája annak, hogy komoly és magas nivón álló tárlattal keresi tel Nagyváradot a »Magyar Művészet«, amely gróf Vay Péter pápai praelátus, a kiváló műtörténetirő vezetése mellett a művészet népszerűsítéséért száll sikra. A vidéki publikum nem keresheti fel a fővárosi tárlatokat: fölkeresi hát a »Magyar Művészet« a vidéki publikumot olyan anyaggal, amelynél gazdagabbat és értékesebbet a fővárosi tárlatok is csak nagyritkán nyújtanak.

Az ujonnan alakult művészeti egyesület Nagyváradon rendezte első tárlatát. A komoly magyar modern művészet érdekében való és a maga élvezetére is fog szolgálni, ha Nagyvárad társadalmá érdeklődéssel fogja látogatni ezt a tárlatot.

Előfizetési felhívás.

Nem kell sem térben, sem időben messze menni argumentumért; mindennap hangosabban olvassa ránk a kegyetlen tanulságot: hogy a keresztény társadalom lépcsőről-lépcsőre veszt a tért.

Mikor ellenségeink leszorítják furtanggal vagy erőszakoskodással egy-egy emberünket nem az egyeseké: valamennyiünké, az egész keresztény társadalomé az a veszteség.

Megtámadják egyéneiben a keresztény társadalmat, oszlopaikat ássák alá, hogy az épület romba dőljön és a romok fölött szabad legyen a zsákmányolás — és ezt a munkát tétlenül nézzük.

Lehetséges-e, szabad-e összedugni a ke-

zeker akkor, mikor a házat gyújtogatják fejünkre?

Évek során át figyelmeztetjük közönségünket a fenyegető veszélyre, melyet az új pogányság hoz magával. Ez ellen a szervezett támadás ellen nem véd meg más, csak a szervezett védelem.

Egy táborba gyűjtsön mindnyájunkat a keresztény öntudat!

A keresztény öntudat, a keresztény ébredés lobogóját lengeti lapunk egy évtizedet meghaladó idő óta. Ide gyűjtjük, a mi zászlónk alá azokat, a kiknek még van érzéke ez ország, e társadalom erkölcsi alapjai iránt. Mikor lapunk terjesztését és az előfizetések megújítását kérjük az új negyedév kezdetén, ezt a keresztény lobogót akarjuk erős, győzni képes és győzni akaró sereg élén látni.

Lapunk előfizetési ára marad a régi:

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 .

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 .

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 .

A TISZÁNTÚL
szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

* **Közigazgatási bizottság ülése.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, csütörtökön, április 2-án délután 3 órakor tartja rendes havi ülését.

* **Árlejtés a városnál.** Ma, csütörtökön, április 2-án délelőtt 10 órakor árverés lesz a városházán. Ez alkalommal árverésre kerül a 3 rózsá épület bérlete, a két vashid mellett levő volt vámpépület bérlete és egy füzési fatelep bérbeadása.

* **Hamis iskolai bizonyítvány.** A belényesi főszolgabíróságnak tudomására jutott, hogy a papfalvai községi irnoknak, Papp Jánosnak hamis iskolai bizonyítványa van. A főszolgabíró azonnal értesítette erről a margitai csendőrséget, mely megindította az eljárást. A csendőrség az értesítés után nyomban kiszállt Papfalvára, azonban a községi irnoknak már ekkor hült helyét találta. Papp ugyanis valahogy megsejtette az ellene induló eljárást és még idejekorán megszökött a csendőrök elől. Az eltűnt irnok a község házában jelentéktelen összeget is sikkasztott. A csendőrség most széleskörű nyomozást indított meg.

* **Elhunyt nyugdíjas jegyző.** Mint részvétellel értesülünk Veress Gyula nyugalmazott községi jegyző tegnap déli 1 órakor életének 46-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Az elhalt jegyző temetése holnap délelőtt 10 órakor fog megtörténni.

* **A hamis reklám.** A szélhámosoknak minden eszközét megragadták már a különböző rendesen minden realis alapot nélkülöző vállalatok vigécei, hogy nagy port verjenek fel. Legjobb eszköz volt a hangzatos reklám. Így gondolkodott Fóris Gyula is, aki Margitán

feltűnő zöld plakátokon hirdette, hogy ő olcsón szerez mindenkinek pénzt és hogy már ezideig 35,000 embernek összesen 115.517,500 koronát közvetített. A hangzatos plakátok miatt, mert ezekkel a közönséget akarta Fóris félre vezetni, feljelentették a főszolgabírónál, aki 200 korona pénzbüntetésre, esetleg 10 napi elzárásra ítélte el a reklámozót. Fóris a főszolgabírói intézkedést megfélembreztette s így került az ügy a kereskedelmi miniszter elé, aki tegnap küldte le erre vonatkozó határozatát, melyben a főszolgabírói intézkedést jóváhagyta.

* **Szabályrendelet-tervezet a falragaszokról.** Gerő Armin főkapitány szabályrendelettervezetet készített s mutatott be a városi tanácsnak a falragaszokról, h'rom szakaszból álló tervezet szerint falragaszokat, hirdetőműveket kizárólag csak az e célra szolgáló táblákra szabad ragasztani és falakra, kerítésre tilos a ragasztás, aki ez ellen vét; kibocsátó, elrendelő, fogantató kiharagasztást követ el s 20—100 koronáig büntethető. A szabályrendeletre szükség van, ha nem akarja az ember házában még ablakait is tele ragasztani mindenféle otrombaságokkal. Csak aztán legyen elég ereje a rendőrségnek végre is hajtani a tervezett szabályrendeletet, mert ma még a rendőrség falait is tele ragasztják nem egyszer izgató és sértegető plakátokkal.

* **Eljegyzés.** Pfeiffer Ferenc színházi díszletfestő eljegyezte Weinberger Mariskát.

* **Öngyilkossági kísérlet.** Berettyóújfaluban a Kautman féle szálló egyik szobájában a Nagy Kálmán berettyószentmártoni ref. tanító öngyilkossági szándékkal fejbe lötte magát. A 9 miliméteres revolverből két lövést tett, de egyik lövés sem okozott halált. A gyorsan előhívott dr Grósz Ignác járásorvos bekötözte az alig 21 éves fiatal ember kettős sebeit, ezután a magához tért sebesültet kocsin hazaszállították. Sebe súlyos ugyan, de még most nem látszik halálosnak.

* **Baleset egy pályaudvaron.** A mezőtelegi pályaudvaron Rigó Mihály a sínárok között takarított, mikor egy mozdony közelgett felé. A szerencsétlen ember nem vette észre a gépet, mely ennek következtében elütötte s egyik lábát összezúzta. A borzalmasan sérült embert a kórházba szállították.

* **Temetés.** Tegnap helyezték örök nyugalomra az elhunyt Müller György postafőtisztet. A temetést Materny Lajos ágostai ev. lelkes végezte. A temetés óriási közönség jelenlétében folyt le. A posta tisztii személyzete teljes számmal megjelent. Megható volt a feketébe öltözött menyasszony jelenléte. Az oly kegyetlenül sujtott leány karján a két árva volt. Az elhunytat a Rulikovszky temetőben helyezték örök nyugalomra.

* **Remek kertészeti telep.** A tavasz érkezésével megindul a munka a gazdaságokban, kertekben. Nagyvárad legnagyobb kertészetében Farkas József műkertészeti telepén is nagy erővel megindult a tavaszi munka; mintegy óriási hangyabolyban egész sereg ember szorgoskodik, hogy a kiültetéseket, vetést stb. végezzék. Mindezek előkészületei annak a remek dolgoknak, amiket ez az országoshírű műkertészeti telep produkál az év folyamán. Rengeteg, százezrekre menő remek rózsá vár elszállításra s naponként nagy szállítmányokat küld szét a telep az egész országba, sőt külföldre is. Ezenkívül a legremekesebb virágok minden faja van itt összehalmozva. Igen keresettek a legnemesebb fajú gyümölcsfák, amelyekről szintén híres ez a kiváló kertészeti telep.

* **Gyermeknap az Edison színházban.** A nagyvárad korzó kedves szórakozó és legszebb helyén az Edison mozgófényképszínházban ma, csütörtökön gyermeknapot rendeznek. A vállalat igazgatósága olyképp véli

a nemes emberbaráti célt igazán szolgálni, hogy díjtalan előadást rendez az árvaházak és a gyermekmenedékhely kis lakói számára, s a nap tiszta jövedelmét teljességében a gyermeknap céljaira fordítja. Ma csütörtökön, valamint pénteken délután 3 órától félhétig gyermekelőadás lesz kitűnő műsorral. A gyermekek közt az Edison színház pompás, értékes Pathé-féle laterna magicát fog kisorsolni. A rendes előadás d. u. 6 órakor kezdődik s a szenzációs új műsorban lesz alkalma gyönyörködni a közönségnek.

x MOLNAR H. Bómer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea sütemény kapható. Telefon 395.

x Nagyszabású képkeretezési vállalat. Szichta Tivadár ívegkeretezésében Kossuth-utca 2. (volt Blum-féle üzlet) kívánatra képkeretezések azonnal is elkészíttetnek. A leg-egyszerűbbtől a legdiszesebbig. Olcsó árban.

ÁVIRATOK.

Kuropatkin és az orosz tábornokok.

Szentpétervár, április 1. Az oroszok fővárosában legutóbb egy hadtudományi társulat alakult, melynek elnöke maga az orosz cár. A társaságnak a legkiválóbb orosz tiszték a tagjai. Kuropatkin, kit az orosz-japán háborúból világszerte ismernek szintén kérte felvételét a társaságba. A tábornok kérelmét az új társulat tagjai nem teljesítették és kizárták őt. A megszégyenítésre Kuropatkin kijelentette, hogy végleg ott fogja hagyni Szentpétervárt.

Felfüggesztett zsidóhitközségi elnök.

Marosvásárhely, apr. 1. Marosvásárhelyen az orthodox zsidó hitközség elnökét Bernadi György polgármester a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezésére felfüggesztette és ideiglenes elnököt nevezett ki. A felfüggesztés oka az volt, hogy a hitközség elnöke a rabbival szemben tisztességtelenül viselkedett. A polgármester határozatát nem akarták tudomásul venni s csakis rendőri beavatkozásra fogadta azt elnök a felfüggesztett elnök.

Összeesküvés a szultán ellen.

Konstantinápoly, apr. 1. Konstantinápolyban az orosz nagy követ dragománjainak fiát fontos okmányok ellopásával vádolták. A gyanúsított egyént kihallgatták és akkor meglepő dolgok kerültek nyilvánosságra. Megállapították ugyanis, hogy a dragomán fia tagja egy messze kiágazó összeesküvő társaságnak, mely a szultán élete ellen készült törni.

IRODALOM.

Hajnal. Az amerikai magyar katolikusok lapjának 2. száma az elsőnek ígéreteit sorban beváltja. Tartalmas, ügyes lap. Közöl verset Father Stephentől, cikket Messaschmidt Gézáról, dr Helvey Lajostól, Zrinyi Károlytól, Grósz Ferencről. Előfizetési ára egy évre egy dollár.

Népnevelési Közlöny. A Biharmegyei Népnevelési Egylet hivatalos lapjának legutolsó füzeté érdekes tartalommal jelent meg. Dr. *Vucskics Gyula* az indiai iskolákat méltatja. *Jancsó Gábor* a magyar nyelv tanításáról cikkez, *Bodnár János* szerkesztő Makay Vincét parentálja el. A többi közlemény is tanügyi, irodalmi és művészeti témákat dolgoz fel, szintén érdekesen, változatosan.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök d. u.: Bákirálynő (gyermekelőadás). Este: Tolvaj.
Péntek: Csöppség.
Szombat: Aranykakas.
Vasárnap d. u.: Tündérszeretem. Este: Aranyvirág.

Igazságszolgáltatás.

Gyujtogatás bosszúból.

Virágos jókedve volt ez év januárjában *Jász Alexa* telkesdi lakosnak. A falu kocsmájából határozatlan számú üveg valódi »kisüti« elpusztítása után kivilágos virradatkor két szál fekete művész cincogása mellett hamisítatlan borizü hangon kurjongatva a »soh'se hallunk meg«-et, bandukolt hazafelé. Hosszu volt az ut, azért *Belezsán* háza előtt állomást tartott és az ablak alatt kezdte huzatni a legdivatosabb telkesdi keringőt.

Belezsánnak azonban úgy látszik nem volt mű érzéke a zene gyönyöreire, mert két hatalmas nyaklevesssel honorálta a szerenádod. A fölkapelt atyafi se volt rest és csóvát dugott az eresz alá. A tüzet azonban még idejekorán elfojtották úgy, hogy kár nem történt, *Jász Alexa* azonban gyujtogatás vétsége miatt az esküdtbíróhoz elé került.

Az ügyet dr. *Csulyok Béla* elnöklete mellett *Szentlélek* és *Korn* szavazóbírákból álló törvényszék vezetése alatt működő esküdtbíróház a tegnapi nap folyamán tárgyalta. A tárgyalás során a vádlott azzal védekezett, hogy nem tudta mit csinál, részeg volt, amit a kihallgatott tanúk is beigazoltak. A dr. *Fráter Pál* részéről előterjesztett védelem és *Vattay* alügyész vádbeszéde után az esküdtbíróház tanácskozársra vonult vissza, amelynek az eredménye a vádlottra fölmentő volt. A törvényszék ennek alapján *Jász Alexát* a vád és következményei alól fölmentette. Az ítélet jogerős.

Megvert rendőr. Különös módon fejezte ki ez év februárjában a rendőrség iránti ellen-szenvét *Ajtai Miklós* nagyváradi illetőségű cigány. A felesége valami idegen pénztárcának a magáéval összetévesztésének a gyanújába keveredett a vásáron s mikor az őrszolgálatot teljesítő *Méhes* rendőr a szórakozott dámat meg akarta motozni, több társával együtt, — kiket nem sikerült kinyomozni, — a rendőrré vámadt s mielőtt az a védekezésre csak gondolhatott volna, úgy összeverték, hogy sérülései nyolc napon túl gyógyultak. Az ügyet *Millye Gyula* elnöklete mellett *Petróczy* és *Ember* bírák tárgyalták, a közbád képviselőtében *Vattay* alügyész szerepelt. Az alügyész vádbeszéde után a törvényszék a jeles házaspárt 14 napi fogházra ítélte. Az ügyész súlyosbításért felelősséget.

A belényesi »Balthazar.« A világhírű bűvészetnek a dicsőségét nagyon megirigyelte *Mohácsi János* belényesi lakos, de mivel könnyebb valamit eltüntetni, mint valamit betüntetni, a tüntetésnek az előbbi módját választotta és kiltuntette *Lukács György* belényesi gazdának a zsebéből 60 koronát tartalmazó erszényét. A tüntetés azonban balul ütött ki, mert a gyakorlatlan »Balthazart« lefűlelték s a nagyváradi kir. törvényszék büntető bírósága *Millye Gyula* elnöklete alatt egy évi fogházra ítélte a porul járt eltüntetést.

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Írta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.) (33)

A pazar keleti fényűzésről, melylyel a kastély egy része — nem is mindig a legjobb izléssel — butorozva van, soha sem szólt; általában inkább *Erzburg* hiányait emelte ki, mintsem előnyeit — de mily gyöngéd, mentő, lelkesült hangon! A nagy, pusztá termekről mesélt, melyekben félig vágyva, félig remegve, éveken át s mindig hiába leste a »fehér asszony« megjelenését; a szélkakas epedő hangjáról mesélt; a végtelen park számos rococo-szobráról s a halk loccsanásu halavány vízi liliomokkal elhintett csendes, ábrándos tavakról.

Beismerte, hogy azok a feszes szobrok teljesen értéktelenek, a sekélyes, iszapos tavak egészségtelenek; de mindamelett gunyoros, rendesen szikrázó szemű ilyenkor szelidek lettek, mintha bensőségteljes ájtatosság szállna meg. Egy izben, midőn *Zinka* a hosszas elbeszélések alatt egészen elkomolyodott, *Sempály* megragadta kezét, gyöngéden ajkaihoz vonta, halkán sutogva:

— M g meg kell szeretnie *Erzburgot*.

Ugy viselte magát *Zinkával* szemben, mint aki tisztában van önmagával a teendő lépés iránt, de még nem bír a lehetőséggel, hogy nyíltan fellépve, megkérhesse azon leány kezét, kit szíve bensejében már menyasszonyának tekint.

És mit akart elérni mindezzel? Mit gondolt ezalatt? . . . Ha nem csalódom, semmit sem. *Uszni* engedte magát az árral. Vannak oly sybarita, önző emberek, kik kedvteliséssel engedik át magukat az élet folyam árjának, restelve a fáradságot, hogy élethajójuknak saját akaratuk szerinti irányt adjanak! Rendszerint igen szerencsés szervezettel lévén megáldva, valamely révbe érnek anélkül, hogy utközben komolyabb baj érte volna őket; s ha semleges, önző utjokban, mindig mosolyogva, mindig kedélyesen, esetleg egy másiknak élethajójával összeütközve azt megsemmisítették, szokott általános szeretetreméltóságukkal kiáltják: »Bocsánat!« s azon szent meggyőződésben élnek, hogy a véletlen s nem ők idézték elő a szerencsétlenséget.

XVI.

Február vége felé volt, röviden a farsang befejezése előtt. Ekkor *Truyn*, midőn leánykájával *Sterzlék*hez ért, hogy *Zinkát* sétakocsizásra hívja, a palazetto kapuja előtt bérkocsit látott, kicsi férfibőönddel megrakva. *Sterzl* komornyikja, egy előkelő ifjonec simára fűlt hajjal, borotvált felső ajkkal, rövidre nyírt posztakállal és hatalmas óralánccal, a kocsi mellett állva, leereszkedő hanyagsággal váltott pár szót a kocsissal s álmosan pisantott a mosolygó napténybe.

A salon, melybe *Truyn* most leánykájával belépett, kékes-fehér világossággal volt tele. A porszemek szivárvány-szinű csillogással járták néma táncukat a ragyogó napsugarakban; a szoba közepén pedig állt *Zinka*, két kezével az

asztalra támaszkodva s egy csodálatosan szép virágkosárra hajolt. Helyzetének utánozhatatlan kecske, felső testének előkelő körvonalai, gyöngéden mosolygó arcocskájának varázsos csábja, simulékony, hosszan aláfoló öltözékének lágy redőzete, mindez örökre megmaradt *Truyn* emlékezetében.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, ápril. 1.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámitoló bank	—	—	403.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonátőzsde határidői

— Délután 4 órakor. —

Budapest, ápril. 1.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.81
Buza ápr. 1908	—	8.51
Rozs ápr.	—	12.57
Zab ápr.	—	91.11
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. ápril. 1.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyerevény sorsjegy kölesön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	140.—
Osztrák járadék papírban	—	—	91.57
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	—	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Magyar bitelbank-részvény	—	—	633.50

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Tudósító. (Cséffa.) Rég nem kaptunk semmit. Mi az oka? Szíves választ kérünk. Üdv.

A szerkesztőségért felelős
Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetmény.

A kamarai székházban
— a souterrain —

helyiség

az I. és II. minden órán, a III ik
a folyó évi május hó 1-re
kiadó.

Értekezni lehet a kamarai titkári hivatalban.

!! Kedvező fizetési feltételek !!

Saját érdeke

minden hölgynek, hogy

tavaszi ujdonságainkat

női ruhaszövetek, selymek, delinek és mosóárúkbán, ugyisintén tavaszi női felöltők és taft kabátokban megtekintse.

Szebbet, jobbat, divatosabbat

sehol olcsóbban nem kap

mint nálunk.

Két nagy csődtömegeből

került 2500 méter gyapju delin à 50 kr., valódi »Koechlin«-féle levartimok à 42 kr., **1000 méter csikos tavaszi kelme 75 krajcártól, 1650 méter szines és fekete taft 1 frt 20 kr.ért, 120 széles taft fihr és liberty selyem még nem létezett olcsó ár 2 frt 88 kr.**

Struc boák, selyem alsók, japán övek

27 százalékkal olcsóbb mint bárhol.

Vászon és asztalneműekben

a régi elismert **szolid minőségek és árak.**

Nagybecsű pártfogást kérjük:

Wallerstein Fülöp Fiai

Bémer-tér, Pannonia mellett

!! Kedvező fizetési feltételek !!

Hirdetések

felvételnek

a

Tiszántul

kiadóhivatában.

T. c.
Szives figyelmébe ajánljuk a n. é. közönségnek minden néven nevezendő régi kályhák átalakítási munkálatát, valamint az ismert szab. fatüzelésre alakítandó kályhát, legcélszerűbben a tavasz mentén eszközöltetni.
Megjegyzésül felhozzuk, hogy a legegészségesebb és legtisztább ott-hont csakis az ismert szab. „REFORM” fatüzeléses kályhák szolgáltatják.

Kiváló tisztelettel

180 1-10

HARDMUTH L. és C.

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 6. SZ.

Magyar királyi államvasutak.

75771—08 szám.

Pályázati hirdetmény

darabos-, kocka- vagy diószén szállítása iránt.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1908. évre 52100. 1909 és 1910 évekre évenként 62100 tonna darabos, kocka vagy diószén szállítása iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az egykoronás magyar okmánybéllyel ellátott és lepecsételt ajánlatok 1908 április hó 22-ig betetjesztendők, a bánatpénzek pedig a megelőző napon déli 12 ózáig beküldendők.

A pályázatra vonatkozó részleies feltételek ugyisintén az általános és különleges szállítási feltételek, a magyar királyi államvasutak anyag és leltárberendezési szakosztályánál (Budapest, VI. Andrassy ut 73 sz. II. emelet 45 ajtó) valamint minden üzlethezetőségénél megtekinthetők, vagy a megállapított ár előzetes lefizetése mellett a magyar királyi államvasutak budapesti nyomtatványtáránál posta útján is megrendelhetők, megjegyezvén hogy a különleges szállítási feltételekért pedig 50 fill. fizetendő.

A feltételeknek posta útján való küldése esetén 20 fillér postaköltség is beküldendő.

Budapest, 1908. március havában.

Az igazgatóság.

(Utánpótlás nem díjaztatik.)

Nagyvárad város közp. választmányának elnöke.

4—1908. kpv. sz.

HIRDETMÉNY.

Váralja—Velenca—Csillagváros városrész országgyűlési képviselő választók névjegyzékének kiigazításával megbízott küldöttségi elnök bejelentette, hogy nevezett városrészekre 1909. évre érvényes képviselő választók névjegyzékének a kiigazítását az összeíró küldöttség folyó évi április hó 2-án délután 3 órakor a városi székház adóhivatali helyiségében megkezdi és a kiigazítást a munkálat befejezéséig hivatalos órákban mindennap folytatni fogja.

Erről a Váralja—Velenca—Csillagváros városrész választó polgárait azzal értesitem, hogy az 1874. évi XXXIII. t. c. 36. §-a értelmében az összeíró küldöttség előtt a fentebb jelzett idő alatt választói joguk igazolása végett személyesen megjelenhetnek.

Nagyvárad, 1908. évi márc. 29.

Rimler Károly,

polgármester,

mint a közp. választmány elnöke.

Uj butor nagyraktár!

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy saját

kárpitos, asztalos, esztergályos műhelyünket és bútortelepünket kibővítettük és azt a mai naptól kezdve

Pelleyné és Schmidt

bejegyzett cég alatt fogjuk tovább vezetni. Minden törekvésünk oda irányul, hogy a legkényesebb izlésnek is eleget tegyünk. Araink igen szolidak. Szilárd munkánk és pontos kiszolgálásunkért több oldalról már is elismerésben részesültünk. Allami hivatalnokok és katonaliszt uraknak igen előnyös árt számítunk.

A n. é. vevőközönség szives pártfogását kéri

Pelleyné és Schmidt

NAGYVÁRADON, Teleky-utca 24. sz.

Gépjavitó műhely

NAGYVÁRAD

Hattyu- és Vitéz-utcák sarkán.

Teljesen korszerűen, legújabb gépekkel felszerelve és villanyerőre berendezve. Készíték, javítok és szerelék mindennemű gazdasági gépet, modern berendezéseket, gőzgépeket. Elvállalom nyomdai gépek javítását is felelősség mellett.

A nagyérdemű közönség tömeges pártfogását kéri:

Schmidt Frigyes.

Közgazdasági Bank r.t.

Nagyváradon, Teleky-u. 10.

Telefon 742. Telefon 742

Hitelt nyújt váltóra, folyószámlára, értékpapírra, betáblázás mellett ingatlanokra.

Elfogad betéteket

5%

kamatozás mellett a betét napjától számítva. (Betét kamat-adó a r.t. viseli.)

Takarékosság előmozdítása céljából forgalomba hozta **Selfmen-féle** takarékperselyeit, melyek már is nagy népszerűségnek örvendenek. Ily perselyek 6 korona betét lefizetése ellenében a pénztárnál kaphatók.

Intézetünk elvállalta hazánk egyik legtekintélyesebb életbiztosító intézetének: a Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézet, mint szövetkezet vezérképviselőjét.

Cheque számla szám 21.261.

lisztelettel:

Közgazdasági bank részvénytársaság.

Valódi brünni szövetek

az 1908. évi tavaszi és nyári időnyre.

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
3*10 m. hosszú	1 szelvény 10 korona
teljes férfiruhához (kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény 12 korona
	1 szelvény 15 korona
	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.— K.-ért, színtűgy felöltőszövetet, turistalódent, selyemkangarót stb. stb. gyári áron küld a mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert posztógyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az **előnyök**, a melyeket a magánvevő élvez, ha szövetségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékenyek. Szabott, legolcsóbb árak. Örülési választék.

Mintához, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

Legjobbak

Moskovits

csipők.

Kossuth-utca 5.

24

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vártér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa **darabja 5 kor.** 60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa darabja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenmü **izzólámpa különlegességek**, fényképezési lámpák, ugyancsak **5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.**

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillr-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motortokat

1. lőerőtől 12 lőerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetsek ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Olcsó bevásárlási forrás!!

ÜVEG- és PORCELLÁN árukban SZICHTA TIVADAR üvegkereskedésében

KOSSUTH-UTCA 2. szám (volt Blum-féle üzlet.)

Nagy raktár asztali, teás, kávé és mindenmü **üveggészletekben**, függő- és asztali **lámpákban**. Különböféle **disztárgyak** és **alpacca evőeszközökben**. Elvállaltatnak **képek keretezésre** és minden más **üveges munkák olcsó árban**. — Csődítőmegtől átvett áruk minden elfogadható árban. **Nagy raktár táblaüvegben.**

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujjonnan berendezve kártelen kívül szállítanak azonnal bármely mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból szódavizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra **össze nem tévesztendő** mesterségesen előállított, kevésbé kiadós szénsavval. **Megbízható, szigorúan lelkiismeretes kiszolgálás!**

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

egész és féltiteres üvegekben.

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz!

Felvilágosítással készségesen szolgál. 248 1—200

Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban t. fon 18. sz.

Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

